

"บ้าน"

แรงบันดาลใจและวิธีคิด
การดูแลหญิงหลังคลอด
โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชด่านซ้าย
อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

เอกรินทร์ พึ่งประชา และคณะ

สารบัญ

เกริ่นนำ

สารบัญ

บทที่ 1	ปฐมบทของหญิงหลังคลอด.....	1
	หญิงหลังคลอด: ความเข้าใจพื้นฐาน	1
	ภาวะแทรกซ้อนในภาวะหลังคลอด.....	24
บทที่ 2	หญิงหลังคลอด การดูแลในมิติแพทย์พื้นบ้าน	31
	การดูแลหญิงหลังคลอดในฐานะการแพทย์พื้นบ้าน	31
	ระบบและองค์ประกอบการแพทย์พื้นบ้าน	33
	หญิงหลังคลอด: มิตินิความเชื่อในการดูแลสุขภาพ.....	35
	หญิงหลังคลอด: การดูแลตามหลักการแพทย์แผนไทย	36
บทที่ 3	ชาติพันธุ์ : ความหลากหลายในการดูแลหญิงหลังคลอด.....	43
	ญไทย	43
	คนไทยลาว.....	46
	คนไทยเขมร.....	47
	คนเมืองล้านนา.....	49
	คนซาไก	50
	คนไทยมุสลิม	51
บทที่ 4	โลกทัศน์และวิธีคิด: การดูแลหญิงหลังคลอดไตด้าน	55
	“อยู่กรรม คะลำเดือน” โลกทัศน์การดูแลหญิงหลังคลอดไตด้าน.....	55
	หญิงหลังคลอดไตด้าน หลักการดูแลในฉบับ “พื้นบ้าน”	57
บทที่ 5	เรื่องเล่าและประสบการณ์	
	การดูแลหญิงหลังคลอดของคนไตด้าน	65

บทที่ 6 หมอตำแย หมอเป่า หมอยา และหมอขวัญ	
ผู้ฟื้นฟูกำลังกาย กำลังใจ และสังคม	75
The Specialist: หมอตำแย	76
หมอเป่า หมอขวัญและหมอยา	
อีกหนึ่งผู้ฟื้นฟูกำลังกาย กำลังใจ และสังคม	91
บทที่ 7 การดูแลผู้หญิงหลังคลอดไท่ดำในบริบทสาธารณสุข	95
ยุคบุกเบิกงานสาธารณสุขกับการดูแลผู้หญิงหลังคลอด (พ.ศ. 2484-2520)	95
ยุคแรกของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชด่านซ้าย (พ.ศ. 2520 – 2538).....	98
การระเบิดจากชุมชน: การจัดการองค์ความรู้พื้นบ้าน กิจกรรมและเครือข่าย (พ.ศ. 2546-ปัจจุบัน).....	106
บทที่ 8 อาคารสิลวิสุทโธ: เมื่อการแพทย์สมัยใหม่ มาบรรจบกับการแพทย์แผนไทย	113
“อาคาร” และ “แรงบันดาลใจ”	113
อาคารสิลวิสุทโธ : อาคารที่สร้างจากแรงบันดาลใจ จากแนวคิด “บ้าน”	127
บทที่ 9 ถ้าวินหนึ่ง “ฉัน” ต้อง “คลอด” ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชด่านซ้าย	131
สู่ติกรรมและดูแลหลังคลอด: ลำดับงานในระบบสาธารณสุขด่านซ้าย	132
ชั้นที่ 1 การดูแลระยะตั้งครรภ์.....	132
ชั้นที่ 2 การคลอดและขณะพักฟื้น	134
ชั้นที่ 3 การฟื้นฟูหลังคลอด	150

บทที่ 10 “อยู่กรรม คะลำเดือน” การดูแลรักษาด้วย “บ้าน” สู่การพยาบาลด้วย “หัวใจความเป็นมนุษย์”.....	155
อยู่กรรม คะลำเดือน” องค์ความรู้ ในการดูแลหญิงหลังคลอดไท่ดำ.....	156
พัฒนาการการดูแลหญิงหลังคลอดในระบบสาธารณสุขไท่ดำ.....	157
การดูแลหญิงหลังคลอดในระบบสาธารณสุข จาก “บ้าน” สู่ “โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชด่านซ้าย”	158
เอกสารอ้างอิง.....	163